H. XIII. 11.

Lister.
Novo-Jacin.
q 3 87/VI.

Henrici Nicolai.

1. Disputatio de Potentia in rebus.
2. Disp. de Synonymo et Paronymo.
3. Gymnasium Logicum.
4. Tractatus de Pane edit. 1641.
5. Genethlia sive Natalitia ed. 1642.
6. Delineatio Colloquii inter Valerianum Magnum, Capucinum et Henricum Nicolai.
7. Erklärung der Worte Eccles. IV. 4. secunda editio.
8. Anatome Papismi imprimis Jesuitici.
9. Nathanael Dilger Predigt bey der Leichbegängniß Henrici Nicolai gehalten.

Add. 8

D. O. M. A.

Gymnasii Logici

DIATRIBE IV.

DE

TERMINO PRÆDICAMENTALI

Vulgò de

PRÆDICAMENTIS.

Privati Exercitii

loco ad

Collationem Sententiarum

in Gymnasio Gedanensi

proposita

PRÆSIDE

HENRICO NICOLAI

Philosoph: Mag. & Professore

Ordinario.

RESPONDENTIS vices tenente

JOHANNE WALTHERO

Dantiscano Borusso.

Ad diem 18. Maij. S. N.

In auditorio Philosophico

Horis destinatis.

DANTISCI, Typis GEORGI RHETI,

ANNO M. DC. XXXIII.

Nobilissimo & Perquam Magnifico
DNO.
DN. VALENTINO à BODECK,
Regiæ urbis GEDANI Proconsuli dignissimo,
Mœcenati suo exoptatissimo.
ET
Nobilissimo Consultissimoq; VIRO
DN. JOHANNI ROSSAV,
Ejusdem inclutæ Reip. Scabino meritissimo.
UT ET
Nobilissimis, Spectatissimis, Ornatissimisq;
eruditione & dignitate cùm Viris, tùm
Juvenibus
DN. ADRIANO von der LINDE/
Patritio eminentissimo.
DN. JOHANNI BORBECIO,
Tutori suo fidelissimo.
DN. GEORGIO MEHLMANNO,
DN. GEORGIO PROJTE/
DN. JACOBO Hillebrandt/
Patritiis Gedanensib. florentissimis.

Dnn. Patronis, Fautoribus & Promotoribus
suis munificentissimis summâ observantia
æternùm colendis.

Hanc Disputat. Philosoph. submissè
dedicat & offert

JOHANNES WALTHERUS Resp.

THES. I.

DEO Termino *vetus Romanorum superstitio nihil immolabat animati, ut notat* Plutarchus qu. Rom. q: 15. *Cujus rationem putant, quod â cædib. & sanguine tutos vellent regionum terminos, ut pluribus idem disquirit* c. 1. & Pineda in c. 5. Job. v. 23. *Secus cum suo* Termino *Logicus procedit, ei non inanima solum sed & animata destinat, & per certos gradus & ordines ad futuram prædicationem disponit, velut in prædicamento substantiæ videre est. Dictus Logico* Terminus prædicamentalis, *vel uno nomine* prædicamentum.

2. *Prædicamentorum doctrina est vel proeminalis vel doctrinalis. Proeminalis tria tractat, an Logica hæc doctrina? Vbinam tractanda? Quid anteprædicamenta?*

3. *Quà primum,* An Logica hæc doctrina, *multiplex sententia.* 1. Quidam Metaphysicam ajunt, *quod ea Ens consideret & summa ejus genera. Ita* Patritius, Mirandulanus, Eustathius, &c. *Malè. Aliud est ens ut ens considerare secundum realia attributa, quod facit Metaphysicus, aliud secundum notiones secundas & ad ratiocinandum directas, quod Logicus.* 2. Alii ad omnes disciplinas pertinere volunt, *ut quæ speciem aliquam Entis prædicamentalis tractent. Hoc verum est de rebus prædicam. secundum particulares suas naturas spectatis, sic de colore, odore in qualitate, Physicus, de longitudine, latitudine, numero in quantitate, Mathematicus, de virtute & vitio Ethicus, de substantia, quantitate, &c. realiter consideratâ Metaphysicus &c: non secundum esse notionale & prædicativum spectatis,*

ctatis, sic de iis in prædicamentis agit Logicus. Conf. Scheib. intr. c. 2. n. 11. 12. Conimbricens. proem. l. Categ:

4. 3. Alii præludium Logicæ esse ajunt non partem. Gocle. p. 1. q. 9. Timpl. l. 1. Log. c. 2. q. 10. Sagittar. C. 1. at. Lo. d. 3. t. 2. C. 4. d. 8. th. 3. Arnis. in Crel. p. com. l. 1. c. 2. *At prædicamenta expediunt formalem præparationem Terminorum ad essentialem prædicationem in certâ materiâ accommodandorum, quæ operatio est propria & destinata Logicæ, & ex professo ab ea tractanda, non proeminaliter saltem, nisi Logicam hiulcam habere velis. E. & hæc doctrina de præd. non est proeminalis sed formalis & essentialis Logicæ.*

5. Alii objectum sive materiam Logicam hic proponi ajunt, & præcognosci magis quam tractari, nullam hic esse operationem Logicam, quæ lib. d. interp: demum incipiat. Ita Zabarel. l. 1. d. N. L. c. 19. & l. 2. c. 4. secutus Balduinum: Crellius l. 1. par. com. c. 2. Arnis. in Cr. c. l. Regius l. 1. d. prædicam. q: 1. l. 2. d. no. & ver. §. 1. 3. Goclen. c. l. Scheibl. c. l. n. 12. 24. & c. 1. n. 69. *quodammodo* Bertius l. 1. Lo. d. prædicab. c. 1. *Aliiq.* *At efformatio notionum secundarum ad futuram prædicationem idonearum est operatio Logica, non nuda objecti præcognitio. At talis operatio est in prædicamētis, ut post patebit.* V. th. 4. *Res ipsæ in prædicamentis ordinatæ sunt* materiale & q. fundamentum, ipsa prædicamenta sunt termini, ordines rerum ad prædicationē notionaliter in certâ materia per certos gradus & series dispositarū efformātes. ut bene observant Keckerm. noster l. 1. Lo. s. 1. c. 2. Hipp. q. 17. Log. Gutk. syn. Lo. l. 1. c. 3. Scharfius l. 1. Log. tr. 3. c. 2. Et post patebit. *Deinde nec objectum Logicæ* totale *hic proponitur, nam & Logi-*

cus

cus de DEO, ente rationis, aggregato, transcendentib. disserere potest, quæ tamen ad prædicamenta primò non pertinent.

6. Alii ad Logicam pertinere ajunt, sed non ut distinctam doctrinam, sed aliquid latens in locis Topicis. *Ita* Ramei. Ramus Sch. dial. p. 116. l. 5. c. 4. Beurhus. Disq. p. 471. & l. 1. coll. c. 1. p. 18. Talæus c. 10. & 11. Log. Ram. Buscher. ap. ad l. 1. Log. Ram. & harm. p. 173. *At prædicamenta rem in primis ad essentialem prædicationem ordinare debent.* V. t. 4. *Hoc non fit per externam illam relationem substantiæ ad causam, subjectum, accidentis ad causatum, adjunctum. Nam substantia etiam effectum & adjunctum, accidens etiam causa & subjectum esse potest.* V. Cl. J. M. l. 1. disc. Ram. c. 2. q. 3. Scheibl. c. l. n. 20. Corn. Mart. l. 1. c. Ram. c. 3. *Loci tàm à primis quàm secundis notionib. sumuntur: At prædicamenta Logica secundæ notiones sunt. Et aliud est prædicamenta à sciente qualitercunq; erui posse ex locis Topicis: aliud, ordinatè & manifestè tyroni ostendere ordinem & processum totius Logicæ, quod inter alia per prædicamenta fit. Prædicamenta generaliter prædicationib.* in certa materiâ *inservire debent, non debent ergo specialiter ad causam vel causatum, subjectum vel adjunctum coarctari.* Conf. Dn. Hesselb. c. 5. Th. Log. Zeidl. di. Lo. 3. q. 1. *Prædicamenta sunt q. species Entium Logicæ digestæ: At quis definitionem, divisionem, notationem, testimonia, species Entium dicet, nisi absurdè. Sunt enim tantum in mente hominis: At prædicamenta materialiter considerata etiam extra mentem.* Conf. Cor. Mart. c. l. Arnisæum in Crel. p. com. l. 1. c. 4.

7. Alii ut exempla ad Log. pertinere ajunt, non ut præcepta. *At efformatio notionum ad essentialem prædicationem est præcepti Logici, ex professo tractandi, Non*

exempli solùm. V. t. 4. Con. Dn. Finck. p. 2. Sch. 23. Alii ut fundamenta & bases, non ut partes. Faber. l. d. Categ. c. 1. q. 6. *At notiones primæ sunt fundamenta & materiale, ipsa prædicamenta sunt notiones secundæ & formale.* V. th. 5. Alii χρήσει ad Log. pertinere volunt, non κλήσει. Crell. c. l. & *alii famosè. At prædicamenta ut prædicamenta, i. e. termini Logici prædicationum sunt, ad Log. & κλήσει & χρήσει pertinent, nec ulla est alia disciplina, quæ prædicamenta ut prædicamenta tractet. In Metaphysicis species entium analogicas habes, non prædicamenta.* Etsi ex usu Logico magis quam Metaphysico interdum eam appellationẽ habeant. Co. Dn. Finck. c. l. q. 22. Alsted. l. 3. Lo. har. c. 1. *Alii aliter hac de re, & varie.*

8. *Vera sententia est*, prædicamenta ut prædicamenta, formaliter & Logicè considerata, i. e. ad prædicationem præparamenta, esse terminos, titulos, gradus quosdam, notiones quasdam & ordines ad materialem prædicationẽ suppeditantes: *habentes pro fundamento res ipsas & notiones primas*, ut materiale, *pro objecto ordinationẽ ad materialem prædicationẽ* ut formale, *adeoq; considerare res non ut res, sed ut in prædicationẽ dirigibiles.* Hæc dirigibilitas est formale prædicamentorum Logicè consideratorum, estq; vera operatio Logica, & prædicamenta termini Logici sunt istam operationem expedientes in parte Logices primâ. Ita Cl. J. M. C. 1. d. 5. q. 1. C. 2. d. 2. q. 2. l. 1. dis. Ram. c. l. l. 2. inst. Log. c. 6. Keck. c. 2. l. 1. Log. Gutk. l. 1. syn. Lo. c. 3. Hipp. c. l. Alsted. l. 3. Lo. harm. c. 1. Weger. s. 2. Log. c. 14. aliiq;. *Et hic usus prædicamentorum primarius: Cui accedunt secundarii, esse indicem naturæ, i. e. ordinare res naturales sub certos titulos*, vid. Alsted. c. l. &

aliquod

aliquod objectum Logicum præcognoscere. V. Scheib. c. l.

9. Quà secundum, Ubinam hæc doctrina tradenda? *In parte* prima, *Nam terminos operationis primæ suppeditat, quib. res in prædicationem disponi possint, Quæ operatio in parte Log. prima peragitur.* V. disp. 2. t. 18. Dices: Sic prædicamenta sunt notiones secundæ non primæ. At V.g. subst. & accidens sunt notiones primæ. Scheib. int. c. 2. n. 21. Crusius dis. Lo. 3. q: 1. R. *sub. & acc. in Log. sunt summa genera. E. notiones secundæ non primæ. Et ita prædicamenta* Logicè *considerata notiones secundæ sunt, non primæ, primam operationem Logicam dirigunt, intellectui terminos notionales ad eam facientes suppeditant,* non tantùm hanc vel illam termini Logici appellationem rei tribuendo, ut Sch. c. l. vult, sed ipsam rem ad futuram aliquam prædicationem disponendo, ordinando, perficiendo *quod terminorum partis primæ est proprium, non secundæ vel tertiæ: Vbi non prædicatio futura sed* facta *spectatur.* Conf. dis. 2. t. 18. *Et per hoc facilis est ad objecta* Scheibleri c. l. *responsio. Deinde prædicamenta post prædicabilia tractari debent, quia prædicabilia q. determinant* ad certam materiam, *v. g. substantiam, qualitatem.* At materialia sequuntur in artib. formalia. V. dis. 3. t. 6.

10. Quà tertium, Quid ante prædicamenta? *Sunt ad ipsa prædicamenta melius cognoscenda quædam præparamenta, non simplicis necessitatis ergo, ut partes, sed melioris claritatis, ut explicationes, præmissa. Continent* tres definitiones, *homony. syno. & parony. de quib. actum* d. 2. t. 22. 24. Duas divisiones, *eorum quæ sunt, & quæ dicuntur,* & tres regulas. 1. *In essentiali prædicatione prædicatum prædicati esse etiam prædicatum subjecti, in attributis realibus & materialibus,* 2. *Heteregeneorum specie diversas esse dif-*

se differentias. Sic leonis & hominis, animalis & coloris. 3. Subalternorum posse esse easdem differentias vel constitutivas remotas *sic animal & planta possunt easdem diff. corporis animati habere, quod sint corpus mistum, quæ est diff. corporis animati:* vel quandoq; divisivas: *sic quantitas permanens & successiva habent continuum & discretum, quæ sunt differ: quantitatis divisivæ communes.* V. Dn. Weg. l. 2. Log: c. 6.

11. Fuit proeminalis consideratio. Doctrinalis *est* vel *nominalis* vel *realis. Nominalis* homonymon, etymon & synonymon *expendit.*

12. Homonymia *vocis prædicamenti est, qua sumitur* 1. pro *quolibet votabulo. Sic Gregor. hom. 7. Johannem ad se venientib. respondisse prædicamenta vitæ dicit.* 2. pro *summo genere, sic substantiam prædicamentum dicimus.* 3. pro *totâ serie rerum sub uno genere contentarum. Sic hominem in prædicamento substantiæ esse dicimus. Sic hic sumitur.* V. Scheib. c. 1. n. 3. Titelman. l. 2. dial. c. 5. Weg. c. 1. c. 14.

13. Etymologia *est vel* Grammatica, *& sic â prædicando dicitur prædicamentum. vel* Logica *& sic â prædicatione, ad eam enim formandam proponitur, vel* Historica, *& sic quæritur, quisnam vocabulum primus introduxerit aut usurparit, & hoc vel* Archytæ Tarentino *adscribitur, vel ejus præceptori* Pythagoræ, *qui Categorian dixit, quod hodie dicimus prædicamentum.* V. Cl. J. M. l. 2. inst. c. 6.

14. Synonyma *est, qua dicuntur Categoriæ, â* κατηγορεῖν *i. e. accusare, & hic, prædicare, enuntiare; Categoremata, summa rerum genera, clases & ordines Entium, gradus, scalæ, prædicationum, termini prædicamentales, &c.*

15. *Fuit* nominalis *consideratio.* Realis *triplex est,* definitiva, divisiva & affectiva.

16. De-

16. Definitio *prædicamentorum hæc est.* Prædicamenta sunt termini Logici ordinem ~~materialis~~ prædicationis per superiora & inferiora ut classes quasdam in certa materiâ ostendentes.

17. *Ad intelligendam definitionem adverte singula verba. Dicuntur* 1. termini Logici, & generaliter, *quia notiones secundæ Logicæ sunt, quæ in Logicis ut objecta tractari & proponi solent: &* specialiter, *quia sunt termini simplices primam mentis operationem Logicè ad futuram prædicationem dirigentes.* V. dis. 2. t. 8. *Conf. supra* th. 9. 2. *Dicuntur ordinem ostendere. Quidam* prædicamenta ipsum ordinem *vocant: Rectius tituli, termini dicuntur ordinem illum suppeditantes. Ordo superiorum & infer. reverâ est in prædicamentis: Prædicamentum est terminus Logicus ordinem istum ostendens, fabricans:* Prædicamentum est q. causa & dirigens, ordo q. causatum & directum. *Vulgò tamen pro ipso ordine sumi solent, Vt & t. 5. factum.*

18. 3. Materialis prædicationis. *Materialis prædicatio est, quæ ad certam materiam restringitur. Prædicabilia nudas formas affirmate prædicandi ostendebant, h. e. abstrahebant â substantia, quantitate, qualitate &c. sed prædicamenta formas illas* certæ materiæ in specie applicant, V. g. substantiæ, relationi, actioni, &c. *& sic determinatius prædicant quam prædicabilia. Hinc prædicamenta termini sunt* 1. affirmativæ. 2. materialis prædicationis, *vel de substantia, vel quantitate, vel qualitate, relatione, &c. fabricandæ. Hinc prædicamenta quibusdam argumenta* magis propria dicuntur, dirigentia materiam particularitet. Alsted. l. 3. Lo. ba. c. 1. 4. Per superiora & inferiora; *Superiora hæc sunt ascensus illi & descensus qui in prædicamentis formari solent.* Ascensus ab individuo *ad summum genus, per prædicationem synonymam, ut Petro*

est homo, homo est animal, animal est corpus animatum, &c. Descensus â summo ad imum *per prædicat. paronymam prædicamentalem, i. e. accidentalem, ut quod. Corpus animatum est animal, Quod. animal est homo, Quid. homo est Petrus. &c. Ascensus principium & descensus terminus est individuum.* Ascensui & descensui collateraliter apponitur ascensus & desc. differentiarum, *quæ subordinantur non directe sed lateraliter ut species constituentes, & genera dividentes. Sic rationale constituit hom. irrationale bestiam, & dividit genus, animal, in species sibi subjectas. Sic mistum, animatum, sensitivum, rationale, sibi subordinantur.* C. Dn. Weg. s. 2. Log. c. 14.

19. 5. Ut classes quasdam. *Ascensus iste & descensus dicitur velut classis, scala, & gradus esse, quorum beneficio mens nostra distinguat, quænam univoce, quænam denominativè de se prædicari possint. Vt graduum beneficio ascendimus & descendimus: sic horum officio in prædicationibus.* Co. Hipp: q: 17. Log: & Keck. s. 1. Log: l. 1. c. 2. *In omni naturali & finita materia.*

20. 5. Dicitur in certa materiâ. *Hoc requisitum multa requirit. Materia certa hic dicitur, quæ est in certo prædicamento determinatè, vel ad illud debito modo reduci potest, uno verbo,* materia prædicamentalis. *Ad materiam prædicamentalē varii varia requirunt. Vulgò hic versus proponitur:* Vox una & simplex rebus concinna locandis, Entia per sese finita, realia, tota. V. Weg: c. 1. c. 14. *Alii aliter procedunt.* V. Scheibl. c. 1. n. 8. *Mihi* quinq; *requisitis tota res comprehendi posse videtur,* ut Ens prædicamẽtale, *quod directe in prædicamento aliquo esse debeat,* sit unum, reale, finitum, simplex & incomplexum, & Logicè compositum.

21. *Debet* 1, esse unum, sc, & quà vocẽ & quà significatio-

ficationē. Quà vocem, *ut excludantur termini complexi, ut homo albꝰ, scribunt, ajunt, Qui directè in uno prædicamento non sunt.* Quà significationem, *ut excludantur ambiguæ ante factam distinctionem, super quib. nulla stat Logica operatio: & generalissimè significantia, ut sunt transcendentia, Ens, aliquid, abstractum, concretum, &c. Hæc ob significationem transcendentem vagantur per omnia prædicamenta, non possunt uni determinatè includi.*

22. 2. Sit reale, *h.e.* non habeat esse per intellectus nostri fictionē, *ut excludantur Entia rationis, notiones secundæ, termini technici, impossibilia, ficta, negationes, privationes, relationes rationis, &c.* 3. Sit finitum, *i.e. finitam habeat naturam, quo excluditur DEVS, & attributa, actiones divinæ, quæ à parte rei idem sunt cum essentia divina. Cæterum variis modis ab aliquib. DEVS ad prædicamenta refertur.* Ramꝰ l. 4. Sch. Log: c. 6, *atheos proclamat illos qui Deum in prædicamentum substantiæ non collocant. At ille atheus, qui eò refert, facit enim ex Ente simplicissimo & infinito compositum & finitum. Ex veterib.* Greg. Arimin. Gabriel, Holkot. Bacconitanus, Major, *Deum ad prædicamenta redigere voluerunt.* ap. Fonsec. in l. 5. Meta. c. 8: q: 1. Cl. J. M. C. 1. d. 9. q: 1. *Ex recentioribꝰ* Mendoza & Perionius ap. Dn. Weger: q: 8. in Categ. *Rectius hoc negatur à Patrib. & Philosophis magno numero.* Vide Dn. J. M. d. 4. de pers. t. 7. o. 7 1. Weg: c. l. n. 4. Morisan: dis. Lo: 4 q: 3.

23. *Alii Deum peculiariter novum aliquod prædicamentum constituere dicunt.* Mendoz. d. 9. Met. s. 2. th. 14. *quod habeat prædicata quædam, ut Ens, Spiritus infinitus, simplex, æternus.* V. Weg. c. l. n. 3. *Sed hoc nil concludit. Nam Logicus agnoscit etiam synonyma & paronyma eminentia & supra prædicamentalia, quorsum ista prædicata redigit, non opus habet pro illis novum prædicamentum constituere.*

Alii Deum reductivè in præd. ponunt, *ut* Thomas, Lorinus, ap. Weg c. l. n. 2. Quamvis idem Thomas id neget. p: 1. sum. q: 3. 4. 5. V. Cl. J. M. d. 4. de pers. t. 80. Goclen. p: 2. misc. p: 168. 144. 145. 27. 28. Martyr. in 1. Eth. ap. eundem c. l. *At quod reductivè est in prædic. deficit â ratione completa & perfecta istius prædicamenti. Sic partes totorum. At Deus ut perfectissimus deficere non potest.* Goclen. p: 192. *antecedens verum ait de reductione purè univocâ, non analoga. At reductio analoga habet saltem nomen reductionis, nihil rei. E. præstat & nomen omittere, quam absq; sensu ponere.*

24. Alii analogicè esse in præd: dicunt. Keck. s. 1. c. 2. l. 1. Log: Alsted. l. 2. Metap: c. 1. & l. 3. Log: harm. c. 2. Taurel. tri: Phil. V. Goclen. c. l. p. 146. Zanakius c. l. M. l. 1. s. 1. q: 6. c. 7. *At potest Logicus etiam de Ente nō prædicamentali disserere. Item per synonyma eminentia definire, non statim genus & differentiam requirit,* ut Zanak. *postulat. Sic in transcendentibus, eminentib. divinis.* V. Scharf: l. 1. Log: tr. 3. c. 1. *Nulla ergo analogiâ hic opus.* Alii anagogicè in præd. ponunt. Scheibl. intr. c. 2. n. 43. *Quod omne intelligibile suo modo ad prædicamenta pertineat. Hoc è dictis falsum est. Transcendentia sunt intelligibilia, nec tamen ad prædicamentum statim reducenda. Et falsum est objectum Logicæ totale in prædicam. proponi.* V. th. 5. *Ipse* Scheibl. l. 1. Metaph: c. 1. n. 92. *divisionem Entis in substantiam & accidens subdivisionem entis esse ait, diviso prius ente in finitum & infinitum. E. substantia & accidens pro Ente finito sunt, non infinito. Non ergo de illis reductionib. entis infiniti ad classem Entis finiti magnopere laborandum.* Alii esse in prædicamento ajunt, quoad passiones intentionales non reales, quâ fiat ens λεγόμενον. *At non omne de quo Logicus disquirit, statim ad prædicamenta refert,*

ut di-

ut dictum. Et ōmninò Ens simpliciter infinitum nullo modo finiri debet, quicunq; ille etiam sit. *Et si DEVS analogicè, anagogicè, reductivè, intentionaliter, Logicè est in prædicamento, erit analogicè, anagogicè, reductivè &c. finitus, quod de Ente simpliciter infinito cogitari non debet.* Conf. Valentian. T. 1. d. 1. q: 3. p: 5. Fabrum de categ: c. 5. q: 3.

25. 4. Ens prædicamentale sit simplex & incomplexū *ut nec complexionem* termini *habeat, ut homo albus,* nec propositionis, *ut homo est animal: nec sit* compositum per accidens, *quod ad duo præd: referri potest, ut albū, nigrum: alia ratio est* compositorum per se, *ut homo, animal, quæ in uno præd: directè sunt: & quorū sunt accuratissimæ definitiones.* V. Cl. J. M. d. 2. de pers. t. 43. *Nec aggregatum ex plurib. completam naturam obtinentib. ut exercitq, Respub: acervq lapidum.* 5. Sit Logicè compositum, vel active, vel passive. Passivè, *id est, ut habeat genus & differentiam, ut homo, animal:* active, *ut ipsum sit summū genus, sic substantia, quantitas, &c.* Physicè *compositum non præcisè est, sic accidentia sunt puræ formæ, Physicè, i.e. ex materiâ & formâ non compositæ, benè tamen* Logicè, *i.e. ex genere & differentiâ. Vt excludantur* conceptus simplicissimi transcendentales, *ut causa, causatum, necessarium, contingens, &c.* conceptus divini & mystici, Entia incompleta & partes totorum, *quæ reducuntur saltem ad prædicamenta totorum:* gradus & modi rerum, *qui ad res eas, quarum sunt modi, reducuntur, & ita vel substantiales fiunt vel accidentales.* Con. Dn. Weger: c. 1. Scheibl: intr. c. 4. n. 24. Timpl: l. 4. Meta. c. 1. q: 2.

26. *Fuit* definitio *prædicamentorum. Sequitur* divisio. *Prædicamentū aut est* substantiale, *aut* accidentale. Substantiale *unum est,* accidentale *per novem genera sparsum.*

Adeoq; numerus prædicamentorũ in universum denarius est.

27. *Cujus numeri sufficientiam variè probare solent.* Quidam *â modis essendi, qui vel subsistendi vel inhærendi sunt: Et hi vel absoluti vel relati, vel strictè inhæsivi, vel generaliter adhæsivi, ut ubi, quando, habitus &c.* Alii *â modis inessendi in substantiâ prima & prædicandi de eâ:* Alii *â modis habendi esse vel in se vel in alio, & necessitate ad substantiam vel non.* V. Dn. Weg: c. l. *Rectissimè numerus prædicamentorum probatur* â 10. summis generibus. *Tot sunt prædicamenta, quot sunt summa genera, sub quib. prædicamẽta disponi possunt. At illa decẽ sunt, ad quæ omnia Entia creata referri possunt. Ergò & tot prædicamenta esse debent. Et* â posteriori *tutissimè hic numerꝰ probatur, quia nec plura nec pauciora hactenꝰ prædicamẽta dari potuerunt, quam ista decẽ. Ergò illa sunt sufficientia.* Conf. Fabrum d. categ. c. 5. q: 2.

28. *In numero hoc alii peccant* in excessu, *alii* in defectu. In excessu *Pythagorei, qui 20. prædicamenta constituebant, ut refert* Philosophus l. 1. Meta. c. 5. V. Cl. J. M. l. 1. misc. disp: d. 5. s. 7. *Vives,* l. 2. de cau. cor. ar. *qui longè plura genera potuisse dari asserit.* V. Cl. J. M. l. 2. inst. c. 6. *At hoc probandum fuisset.* Ramus l. 4. Sch. Log: c. 5. *qui omnes locos Topicos substituit. Alii neoterici, qui undecimum prædicamentum pro entib. rationis constituunt,* ap. Tolet. in Categ q: 1. *At entia rationis non sunt in prædicamentis, nisi in quantum ad realia reducuntur & cum eorum consideratione sumuntur, ut genera, species, &c.* Conf. Connimb. de præd. q: 2. 4. 3. *Ficinus prædic. signi undecimum facit: Alii undecimum pro reb. mediis inter. subst. & accidens.* V. Regiũ de prædicant. q: 1. In defectu *peccant, qui prædicamentũ unũ faciunt, Ens, ut Plato in Sophista, vel duo, ut Xenocrates, vel tria, ut* Valla l. 1. dial c 1. & 13. 17. *vel quatuor, ut Stoici, Suessanus, vel quinq; ut Plotinus, vel sex, ut Avicenna, &*

Mendo-

Mendoza d.9.Met.s.2.V.Weg:q:7.Categ.n.2. *vel novem, ut Nicostratus,* Timplerus, *ex actione & passione unum prædicamentum faciens.* l.5.Met.c.4.q:1.2.Ramus *qualitatem prædicamentum esse negans.* V.Cl.J.M.l.1.mis.d.5. t.32. *aliiq;* De quib. *videantur* D.D.Conimbr. Toletus, Regius, Morisanus cc.ll.

29. *In specie prædicamenta leviter attingendo* Prædicam. substantiæ est terminus superiora & inferiora in substantia ordinans. *Substantia est ens per se subsistens, i.e. non inhærens instar accidentis.* Dividitur *in primam & secundã, quæ divisio Logica est, non Physica, non Metaphysica.* V.Cl.J. M.l.1.mis.d.5.t.13.17. & d.1. de pers.t.39.40.d:3.t. 147. Scheibl.intr.Lo:c.5.n.17. Weg:c.l.c.15. Moris. d.5.Lo:q:7. Affectiones sunt, *Non recipere magis & minus, Non inesse substantiæ absolutè sumptæ, in sua definitione, contrarietatem: contraria accidentia, non cum ipsa essentiâ rei pugnantia, diversis temporib. suscipere, &c. Quæ omnia fusius persequitur Metaphysicus.*

30. Præd: quantitatis est terminus superiora & inferiora in quantitate ordinans. *Quantitas est ens extensionem dans. Estq; continua vel discreta. Affectiones sunt, non habere contrarium in ipsa quantitate absolutè sumpta, non suscipere magis & minus, non habere efficaciam scilicet si abstractè sumatur.* Prædicam: Qualitatis est termin9 sup. & inf. in Qualitate ordinans. *Qualitas est ens afficiens substantiã in quale speciale. Dividitur in quatuor species. Affectiones sunt, Radicem esse contrarietatum, suscipere magis & minus, rem denominare similem vel dissimilem.*

31. Præd. relationis est terminus super. & inf. in relatione ordinans. *Relatio est respectus rei ad terminum.* Præd: actionis est terminus sup. & inf. in actione ordinans, *Actio est agentis in patiens influxio.* Præd. passionis

nis est termin9 sup. & inf. in passione ordinans. *Passio est in agentis receptio.* Præd. Quando est terminus sup. & inf. in Quando ordinans. *Quando est habitudo rei ad durationē finitam. Vt esse hodie, fuisse heri, durasse biennii & c.* Præd. Ubi est terminus sup. & inf. in Ubi ordinans. *Vbi est habitudo alicubidalia finitæ ad spatium certum, Vt esse Romæ, Gedani, & c.* Præd. Situs est terminus sup. & inf. in Situ ordinans. *Situs est habitudo ordinē partium corporis ad spatium inferens, ut sedere, stare.* Præd. Habitus est termin9 sup. & inf. in habitu ordinans. *Habitus est habitudo ordinem ad externū corpus adjacens dicens, ut esse annulatū, vestitū, & c. Specialiùs & accuratiùs hæc discutere,* in quib. latent multa intricatissima & obscurissima, *ad primum Philosophum pertinet. Logico obiter hæc delibasse sufficiens est.*

32. *Fuit* divisio *prædicamentorū. Sequuntur* affectiones. *Hæ complures sunt.* 1. Utilitas *Prædicamentorū utilitas multiplex est.* Primaria est, *terminorū in materialē prædicationē ordinatio, de qua* th. 8. Secundariæ sunt, *esse alphabetū universitatis rerū creatarum, i. e. omnes res creatas revocare sub certos titulos & ordines, in quib. collocentur: Mentem â confusione ad ordinē revocare: Essentialiū definitionū & divisionū fundamenta ostendere: Logicum objectū ex parte præcognoscere, & qui præterea usus prædicamentorum esse possint, de quib. plurib.* Cl. J. M. Keck. noster, Scheibl. & alii. 2. Necessitas, *quæ talis, ut sine iis Logica sit hiulca, qualis Rami & Ramistarum, ut ordine illo ad essentialem prædicationem, ut definitionem, ducente destituta.* V. th. 6. & *patet uberius ex utilitate ante libata.* 3. Ordo, *qui is ut post prædicabilia tractentur.* V. th. 9. 4. Numerus, *qui denarius,* V. th. 26. 5 Intentionalitas, *de qua* th. 5 6. Sufficientia, *de qua* th. 27. 7. Inventio, *de qua* th 13. 8. Distinctio. *Prædicamenta sunt primò diversa & impermixta, h. e. unum* formaliter *considerando non est aliud, habent enim diversas formales denominationes: interim,* identicè *unum esse possunt, i. e. non differre realiter. Sic actio & passio non differunt realiter, diversa tamen sunt & eò diversa prædicamenta faciunt. Plurib. hac de re agunt* Morisan. q. 7. d. præd: Faber q 5. c. 5. d. categ. Fonsec. l. 5. Meta. c. 7. q. 3. Javell. 5. Meta q. 6. Dn. Weg: in categ q. 7. & 15 Mendoza d. 9. Meta. l. 2. §. 17. & alii. *Nos hic obchartæ angustiam sufflaminamus.*

FINIS.

Biblioteka Jagiellońska
stdr0019288